

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства та організації
підприємницької діяльності

Допущено до захисту

Завідувач

кафедри

“_____” Янковий О.Г.
_____ 2017 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності Економіка підприємства

за темою:

«Конкурентоспроможність підприємства та шляхи її підвищення»

Виконавець:

студентка Центру заочної форми
навчання

Кирпа Юлія Владиславівна

Науковий керівник:

Доктор економічних наук, професор

Янковий Олександр Григорович

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Поняття та сутність конкурентоспроможності	6
1.2. Складові конкурентоспроможності підприємства	12
1.3. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	18
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОДЕСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ»	25
2.1. Характеристика ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» та його конкурентів ПАТ «Ренійський м'ясокомбінат» та ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат»	25
2.2. Дослідження динаміки головних показників ПАТ «Одеський м'ясокомбінат»	29
2.3. Оцінка конкурентоспроможності ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» та його конкурентів	33
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «ОДЕСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ».....	39
3.1. Покращення виробничої складової конкурентоспроможності підприємства.....	39
3.2. Посилення кадрової та фінансової складових конкурентоспроможності ПАТ «Одеський м'ясокомбінат»	45
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	57
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

Реформування сучасної економіки країни здійснюється в напрямі створення повноцінного конкурентного середовища та розвитку конкурентних відносин. Ключовим структурним елементом системи конкурентних відносин виступає конкурентоспроможність як багатогранна синтетична категорія. В умовах ринкового господарювання, коли конкуренція є невід'ємною складовою, довгострокове успішне функціонування підприємства та досягнення ним лідерства на ринку залежать від його конкурентоспроможності. Прискорення процесів глобалізації ринків, вступ України до Світової організації торгівлі дозволили іноземним виробникам вийти на український ринок та ще більше загострити конкурентну боротьбу. В такій ситуації проблема економічного забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств стає першочерговим завданням, від вирішення якого залежить здатність підприємств працювати та розвиватись в жорстких конкурентних умовах.

Для ринку м'ясопродуктів характерним є високий рівень конкуренції вітчизняних та зарубіжних виробників. За таких умов підприємства-виробники можуть вижити, забезпечивши конкурентоспроможність за рахунок впровадження у виробництво техніко-технологічних інновацій, втілення в основу діяльності маркетингової орієнтації, використання кон'юктурних можливостей ринку, розробки нових видів продуктів, що відповідатимуть мінливим вимогам споживачів тощо.

Значний внесок у розвиток теоретичних, методологічних, загально методичних основ конкуренції та конкурентоспроможності зробили такі вітчизняні вчені-економісти, як: О. І. Амоша, Б. В. Буркінський, В. А. Василенко, Н. І. Горбаль, В. І. Гринчуцький, І. З. Должанський, Я. А. Жаліло, Т. О. Загорна, А. П. Наливайко, П. В. Осіпов, Т. І. Ткаченко, Л. С. Шевченко та інші, та зарубіжні: Г. Л. Азоев, І. Н. Герчикова, М. Портер, Р. А. Фатхутдинов, А. Ю. Юданов та ін.

Проте складна економічна ситуація в країні, відсутність достатнього досвіду конкуренції, невирішеність значної кількості методологічних і прикладних проблем економічного забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств потребують проведення додаткових досліджень та обумовлюють їхню актуальність. Потребують уточнення й подальшого вивчення питання стратегічного управління з метою досягнення конкурентоспроможності підприємств, обґрунтування способів і методів визначення їх конкурентоспроможності, формування системи заходів щодо обмеження негативного впливу чинників зовнішнього середовища. Розв'язання завдань визначення та забезпечення економічної конкурентоспроможності підприємств вимагає на сучасному етапі подальшої розробки рекомендацій щодо формування механізму стратегічної адаптації підприємств до зовнішнього середовища, розвитку методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

Метою дослідження є забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути поняття та сутність конкурентоспроможності;
- дослідити складові конкурентоспроможності підприємства;
- проаналізувати методи оцінки конкурентоспроможності підприємства;
- охарактеризувати ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» та його конкурентів ПАТ «Ренійський м'ясокомбінат» та ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат»;
- здійснити дослідження динаміки головних показників ПАТ «Одеський м'ясокомбінат»;
- оцінити конкурентоспроможність ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» та його конкурентів;
- визначити можливості покращення виробничої складової конкурентоспроможності підприємства;

- з'ясувати можливості посилення кадрової та фінансової складових конкурентоспроможності ПАТ «Одеський м'ясокомбінат».

Об'єктом дослідження є процес забезпечення конкурентоспроможності промислового підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні положення, методичні і практичні основи конкурентоспроможності підприємства та шляхи її підвищення.

Інформаційною базою дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблем конкуренції, конкурентоспроможності, стратегії та стратегічного управління підприємства, законодавчі документи та власні дослідження.

Для досягнення визначеної мети в роботі використана система загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: абстрактно-логічний метод – для уточнення наукових визначень економічних категорій, обґрунтування основних положень теорії конкурентоспроможності, уточнення сучасної парадигми конкурентоспроможності та стратегічного управління підприємства, узагальнення й формулювання висновків з дослідження; економіко-аналітичний – для визначення особливостей і тенденцій розвитку підприємств; системний підхід – для удосконалення методики оцінки конкурентоспроможності підприємств.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки проведеному дослідженню, можна зробити наступні висновки.

В економічній літературі категорія «конкурентоспроможність» має різні інтерпретації, залежно від того, до якого об'єкта застосовується. Найбільш часто застосовується підхід, за яким виділяють три основних об'єкта конкурентоспроможності – країна, підприємство, товар.

На підставі дослідження підходів різних вчених було синтезовано поняття конкурентоспроможність підприємства, під яким пропонується розуміти його властивість задовольняти потреби споживачів і утримувати позицію на ринку серед реальних та потенційних конкурентів. До ознак конкурентоспроможності пропонується відносити порівнювальність, відносність, прихильність до конкретних умов, предметність, атрибутивність, мінливість, динамічність, системність, об'єктивність, відносна швидкість процесів протікання.

Конкурентоспроможність підприємства включає наступні складові: організаційна, фінансова, трудова, товарна, виробнича, техніко-технологічна, маркетингова та інші.

Для оцінки конкурентоспроможності підприємства, яка включає розрахунок, інтерпретацію й оцінку комплексу показників, що характеризують різні сторони діяльності підприємства та формують його конкурентоспроможність застосовуються різні методичні підходи.

В економічній літературі відсутній єдиний підхід до вимірювання рівня конкурентоспроможності підприємства. В цілому теоретико-методологічний підхід оцінки конкурентоспроможності підприємства включає три укрупнених організаційно-економічні блоки: об'єкт, суб'єкт, мета, завдання та принципи оцінки конкурентоспроможності підприємства; порядок виконання аналітичних процедур; інформаційне, методичне, нормативно-

правове та технічне забезпечення оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Усі методи вимірювання конкурентоспроможності підприємства об'єднуються в наступні групи: методи, засновані на аналізі порівняльних переваг; методи, що базуються на теорії рівноваги фірми і галузі; методи, побудованих на основі теорії ефективної конкуренції; методи, заснованих на теорії якості товару; матричним методам оцінки конкурентоспроможності підприємства; методи, заснованого на теорії мультиплікатора; інтегральні методи оцінки конкурентоспроможності.

ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» - підприємство, яке працює на ринку Одеської області біля 17 років. Підприємство спеціалізується на виробництві м'яса та субпродуктів I-ої категорії та ковбасних виробів. Його конкурент ПАТ «Ренійський м'ясокомбінат» має значно більший досвід, але працює також лише на території Одеської області. Лінійна організаційна структура є недоліком цього підприємства. При цьому асортимент продукції ширше ніж у ПАТ «Одеський м'ясокомбінат». Ще один конкурент - ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат» територіально розташований за межами Одеської області. Має 25 річний досвід роботи на ринку, виробляє м'ясо, субпродукти та ковбасні вироби. Продукція постачається споживачам багатьох регіонів України. В Одеській області співпрацює з ТОВ «Фоззі Ост» та ТОВ «Сільпо».

Проведений аналіз діяльності ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» засвідчив, що на підприємстві розширюються масштаби господарювання, зростає власний капітал, підприємство забезпечене власним оборотним капіталом але має зростаючий непокритий збиток. Наявний перекис в структурі активів в сторону немобільної їх частини. На підприємстві зростають обсяги виручки, продуктивності праці та фондівіддачі, але підприємство збиткове. Погіршуються показники ліквідності та зростає фінансова залежність.

За допомогою аналізу були порівняні показники діяльності ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» та його конкурентів, а також здійснено оцінку ефективності та конкурентних переваг. ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» має коефіцієнт конкурентоспроможності в 2015 р. нижче ніж у ПАТ «Ренійський м'ясокомбінат» хоча і вище ніж у ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат».

Покращення виробничої складової конкурентоспроможності ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» пропонується здійснити через придбання нової моделі кутера UKN-120 продуктивністю 300 кг/год, що дозволить скоротити тривалість циклу з обробки фаршу з 8 хв. до 5 хв та закупівлі льодогенератора „Маја”, який дозволяє виробляти льоду до 400 кг за добу. Проведені розрахунки свідчать про високі показники NPV, IRR, PI та періоду окупності, що дає підстави рекомендувати проект до впровадження.

Посилення кадрової складової конкурентоспроможності ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» рекомендовано пов'язати з підвищенням якості продукції. Для цього пропонується встановити систему надбавок за належну якість продукції. Крім того, доцільно впровадити посаду менеджера по якості.

Головним із шляхів покращення фінансової складової ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» є мобілізація внутрішніх резервів підприємства. Удосконалення фінансового стану ПАТ «Одеський м'ясокомбінат» можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків. Підвищення розмірів вхідних грошових потоків рекомендується здійснити за рахунок: збільшення виручки від реалізації; продажу частини основних фондів; рефінансування дебіторської заборгованості. Зменшення вихідних грошових потоків рекомендовано здійснити через оплату товарів, робіт, послуг, що належать до валових витрат; оплату товарів, робіт послуг, що не належать до валових витрат; здійснення реальних та фінансових інвестицій; сплата податків та інших платежів до бюджету; повернення капіталу, який був залучений на фінансовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агееєва І.М. Проблеми та шляхи впровадження стратегічного маркетингу на підприємствах харчової промисловості України // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". - 2013. - № 633. - С. 3-12.
2. Адамик В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства / В.Адамик, Г.Вербицька // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2010. - № 1. - С.69-78.
3. Азоев Г. Л. Конкурентне переваження фірми / Г. Л. Азоев, А. П. Челенков – М.: ОАО «Типография «Новости», 2007. – 256 с.
4. Андріїв Н. М. Державна політика формування конкурентного підприємства в системі внутрішньої торгівлі України : дис. канд. ек. наук : 08.00.03 / Андріїв Наталія Миколаївна – Львів, 2016. – 232 с.
5. Артеменко В. О. Структура чинників впливу на конкурентоспроможність підприємств АПК / В. О. Артеменко, С. І. Мельник // Управління проектами та розвиток виробництва. - 2010. - № 4. - С. 110-116.
6. Артеменко Л.П. Методика оцінки стратегічної конкурентоспроможності підприємства / Л.П. Артеменко, Г.В. Толмачова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2015. - № 4. - С. 113-116.
7. Беззубченко О. А. Систематизація теоретичних підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємства / О. А. Беззубченко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки. - 2013. - № 2. - С. 163-166.
8. Бондарчук М. Ю. Конкурентоспроможність суб'єкта малого бізнесу в роздрібній торгівлі : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 / Бондарчук Марина Юріївна – Київ, 2016. – 286 с.
9. Бортник Т.І. Деякі аспекти оцінки конкурентоспроможності аграрних підприємств / Т.І. Бортник // Вісник Уманського державного аграрного університету. – 2012. – Вип.1-2. – С. 88 – 92.
10. Воронов Д.С. Конкурентоспособность предприятия: оценка, анализ, пути

- пovyшення / Д.С. Воронов, В.В, Криворотов. - Екатеринбург: УГТУ-УПИ, 2008. - 96с.
- 11.Габор С. С. Підприємство як основна ланка ринкової економіки / С. С. Габор, В. С. Габор // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6. - С. 64-67.
 - 12.Гайдук В. А. Конкурентоздатність в умовах сучасного ринку / В. А. Гайдук // Економіка та держава. – 2010. – № 2. – С. 16-17.
 - 13.Гринько Т. В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках: Монографія / Т. В. Гринько – Кривий Ріг: Видавничий Дім, 2010. – 324 с.
 - 14.Дяченко Т.О. Визначення конкурентоспроможності автотранспортних підприємств та стратегії її підвищення: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.07.04 / Т.О. Дяченко ; Нац. авіац. ун-т. — К., 2008. — 20 с.
 - 15.Єлець О.П. Сутність конкуренції та конкурентоспроможності підприємства / О.П. Єлець та Є.В. Богдан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_082.pdf
 - 16.Житкевич О. В. Математичні методи, моделі та програмні засоби управління конкурентноспроможністю підприємства : дис. канд. ек. наук : 08.00.11 / Житкевич Олена Валеріївна – Вінниця, 2015. – 245 с.
 - 17.Жмудська І. Б. Формування конкурентних переваг корпоративного підприємництва в умовах членства України в СОТ : дис. канд. ек. наук : 08.00.03 / Жмудська Ірина Борисівна – К, 2015. – 209 с.
 - 18.Жовновач Р. І. Теоретико-методологічні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємств / Р. І. Жовновач // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2011. - Вип. 19. - С. 106-114.
 - 19.Зайцева Л. О. Аналіз сучасних методів оцінки конкурентоспроможності підприємства [Текст] / Людмила Олексіївна Зайцева // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. –Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного

- університету “Економічна думка”, 2013. – Том 14. – № 3. – С. 12-17.
20. Зозульов О. Про посилення конкурентних переваг підприємства / О. Зозульов // Економіка України. - 2009. - № 8. - с. 33-38.
 21. Иванов Ю. Б. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия: научн. издание / Ю. Б. Иванов, А. Н. Тищенко, Н. А. Дробитько, О. С. Абрамова. - Х.: Изд. ХНЭУ, 2010. - 256 с.
 22. Іваннікова М. М. Маркетинг у формуванні конкурентних переваг підприємства : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 / Іваннікова Марина Миколаївна – Київ, 2016. – 276 с.
 23. Кадирус І.Г. Конкурентоспроможність підприємства та фактори, що на неї впливають / І.Г. Кадирус // Ефективна економіка. – 2014. – №5. – С. 40-46.
 24. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. / С.М. Клименко, О.С. Дуброва, Д.О. Барабась, Т.В. Омеляненко, А.В. Вакуленко. – К.: КНЕУ, 2006. – 527 с.
 25. Кокура К. В. Чинники конкурентоспроможності машинобудівних підприємств / К. В. Кокура // Відповідальна економіка. - 2012. - Вип. 4. - С. 123-124
 26. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення : [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
 27. Коно Т. Стратегия и структура японских предприятий: пер. с англ. / Т. Коно. – М.: Прогресс, 2008. – 384 с.
 28. Кураков Л. П. Большой толковый словарь экономических и юридических терминов / Л. П. Кураков, В. Л. Кураков. - М. : Вуз и школа, 2011. – 720 с.
 29. Ламбен Ж.Ж. Стратегический маркетинг: европейская перспектива / Ж.Ж. Ламбен; пер. с франц. - СПб. : Наука, 2014. - 589 с.
 30. Латишев К. О. Методика оцінки рівня конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств / К. О. Латишев, Д. Л. Пирогов, Ю. В. Караулова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. - Вип. 7(3). - С. 86-89.

- 31.Латишев К. О. Методика оцінки рівня конкурентоспроможності вагонобудівних підприємств / К. О. Латишев, Д. Л. Пирогов, Ю. В. Караулова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. - Вип. 7(3). - С. 86-89.
- 32.Левицька А.О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: вітчизняні та закордонні підходи до класифікації / А.О. Левицька // Механізм регулювання економіки. – 2013. – № 4. – с. 155-163.
33. Мазилкина Е. И. Управление конкурентоспособностью / Е. И. Мазилкина, Г. Г. Паничкина. - М.: Омега-Л, 2009. - 325 с.
- 34.Мартиненко, В. П. Методи оцінки конкурентоспроможності суб'єктів господарювання / В. П. Мартиненко // Формування ринкових відносин в Україні. — 2011. — № 10(89). – С. 42–45.
- 35.Мельник Н. В. Корпоративна культура в контексті забезпечення конкурентоспроможності підприємства / Н. В. Мельник // Економічний простір. - 2013. - № 73. - С. 203-212.
- 36.Мельнік Л. О. Методика оцінки конкурентоспроможності вітчизняних підприємств малого та середнього бізнесу / Л. О. Мельнік, А. Ю. Твердохліб // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2010. - Вип. 2. - С. 225-230.
37. Молла М. Г. Формування системи показників оцінки організаційних складових конкурентоспроможності підприємства / М. Г. Молла // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2012. - Вип. 1. - С. 252-257.
38. Некрасова Л.А. Методический подход к оценке конкурентоспособности предприятия. / Некрасова Л.А, Сакали В.Я. // Економічні інновації. Вип. 54. – Одеса, 2013. –С. 198-205.
39. Некрасова Л.А. Конкурентна стратегія підприємства: сутність та формування на основі оцінки рівня конкурентоспроможності/ Бельтюков Є.А., Некрасова Л.А. // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. –Одеса, ОНПУ, 2014. – №2(12). – С.6-13.
40. Некрасова Л.А. Вплив диверсифікаційних процесів на ефективність

- діяльності підприємства/Некрасова Л.А., А.А. Ващенко // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми забезпечення економічного розвитку промислових підприємств» (Одеса, 28-29 вересня 2015 р.) Том 1.- Одеса: ОНПУ, 2015. – С.40-41.
41. Некрасова Л.А. Конкурентна політика, як чинник економічного розвитку промислових підприємств /Некрасова Л.А., А.А. Ващенко //Матеріали I Міжнародної інтернет-конференції «Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств». - Одеса, ОНПУ, 2015 - С. 140-142.
 42. Носова Т. Ю. Моделирование конкурентоспособности: основные подходы / Т. Ю. Носова // Наукові праці ДонНТУ. - 2011. - Вип. 33-1, С. 86-87.
 43. Нурмаганбетов, К. Р., Методика оценки конкурентоспособности предприятия легкой промышленности / К. Р. Нурмаганбетов, Н. Д. Есмагулов // Организатор производства. – 2012. – № 2. – С. 90-93
 44. Оснач О. Ф., Пилипчук В. П., Коваленко Л. П. Промисловий маркетинг. Навч. посіб. 2-ге вид. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 364 с.
 45. Отенко В. І. Конкурентні переваги підприємницької діяльності / В. І. Отенко // Бізнес Інформ. - 2014. - № 4. - С. 290-295.
 46. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія. / Л.І. Піддубна – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2010. – 368 с.
 47. Плотичина Т.М. Определение конкурентоспособности предприятия / Т.М. Плотичина // Вестник ТГТУ. – 2010. – Том 16. – № 1. – С. 205-211
 48. Попов Е. В. Рыночный потенциал предприятия / Е. В. Попов – М.: ЗАО “Издательство «Экономика», 2012. – 559 с.
 49. Портер Е. Майкл. Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов / Майкл Е. Портер; пер. с англ. И. Минервин. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. - 454 с.
 50. Проблеми підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності

- підприємств : монографія / [Є. А. Бельтюков, Т. І. Черкасова, Л. А. Некрасова та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України Є. А. Бельтюкова ; Одес. нац. політехн. ун-т, Ін-т бізнесу та інформ. технол., каф. екон. підприємств. – О. : Інтерпрінт, 2015. – 828 с.
51. Реалізація промислової продукції за видами за переліком PRODCOM : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/pr/vr_rea_ovpp/vr_rea_ovpp_u/arh_rppvp_u.html
 52. Резнікова О. С. Резнікова О. С. До визначення поняття "конкурентоспроможність підприємства" в умовах глобалізації / Резнікова О. С. Резнікова О. С. // Економічний вісник Донбасу. - 2013. - № 2. - С. 123-128.
 53. Реутов В. Е. Управление конкурентоспособностью: [монография] / Н. З. Вельгош. - Симферополь: Таврия, 2006. - 200 с.
 54. Романюк В. М. Корпоративне управління в забезпеченні конкурентних переваг промислових підприємств : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 / Романюк Віталій Миколайович – Київ, 2016. – 231 с.
 55. Саблук П.Т. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: практ. посібник / П.Т. Саблук. - К. : ІАЕ, 2010. - 556 с.
 56. Савчук С. И. Уровень конкурентоспособности и результаты конкурентной борьбы: проблема корректного использования показателей / С. И. Савчук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 6 (36). – С. 124-131
 57. Самборська-Музичко Ю. О. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності банків : дис. канд. ек. наук : 08.00.09 / Самборська-Музичко Юлія Олександрівна – Київ, 2016. – 249 с.
 58. Сітковська А. О. Оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства: методика та критерії розрахунку / А. О. Сітковська. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 3. – С. 40-46.
 59. Скиба Г. І. Конкурентоспроможність як категорія і як властивість підприємства, що функціонує в умовах ринкової економіки / Г. І. Скиба //

- Облік і фінанси. - 2012. - № 1. - С. 135-138.
60. Скударь Г. М. Управление конкурентоспособностью крупного акционерного общества: проблемы и решения / Г. М. Скударь. - К.: Наук. думка, 2010. - 496 с.
 61. Соляник Л. Г. Оцінка фінансової складової конкурентоспроможності підприємств металургійної галузі / Л. Г. Соляник // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2011. - № 2. - С. 84-92
 62. Сомова О.Є. Вартісна оцінка рівня конкурентоспроможності підприємств машинобудування: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / О.Є. Сомова ; ПВНЗ Європ. ун-т. — К., 2008. — 19 с.
 63. Суха І.В. Вибір стратегій для забезпечення конкурентоспроможності підприємств молочної промисловості: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / І.В. Суха ; Нац. ун-т харч. технологій. — К., 2008. — 20 с.
 64. Тарнавська Н. П. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теорія, методологія, практика / Наталія Петрівна Тарнавська. - Тернопіль: Економічна думка, 2010. - 570 с.
 65. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: Монографія / За заг. ред. д. е. н., професора Іванова Ю. Б., д. е. н., професора Тищенко О. М. –Х.: ВД "ІНЖЕК", 2006. – 384 с.
 66. Трещов М. М. Економічна сутність поняття "конкурентоспроможність підприємства" та специфіка її формування в аграрних підприємствах / М. М. Трещов. // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. - 2011. - № 2. – С. 40-46
 67. Фасхиев Х. А. Как измерить конкурентоспособность предприятия? / Х. А. Фасхиев, Е. В. Попова. // Маркетинг в России и за рубежом. – 2011. – №4. – С. 40-46.
 68. Фасхиев Х.А., Попова Е.В. Как измерить конкурентоспособность предприятия // Маркетинг в России и за рубежом. - 2013. - № 4. - С.53-68.
 69. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации : Учеб. пособие / Р. А. Фатхутдинов. - М. : Эксмо, 2014. - 541 с.

70. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации: [учеб.] / Р. А. Фатхутдинов. -М: Эксмо, 2007. - 544 с.
71. Федорова Т. В. Підвищення конкурентноспроможності підприємств хлібопекарської галузі : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 / Федорова Тетяна Володимирівна – Житомир, 2015. – 247 с.
72. Феоктістова Т. В. Управління конкурентноспроможністю підприємств та її прогнозування / Т. В. Феоктістова, В. А. Ільїна // Шкіряно-взуттєва промисловість. - 2012. - № 15 - С. 16-17.
73. Философова Т. Г. Конкуренция и конкурентоспособность: учеб. пособие / Т. Г. Философова, В. А. Быков; под ред. Т. Г. Философовой. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 271 с.
74. Формування і розвиток потенціалу промислового підприємства: [навч. посіб. для студ. ВНЗ з грифом МОН] / Є.А. Бельтюков, С.С. Свірідова, Т.І. Черкасова, Л.А. Некрасова; за ред. проф. Є.А. Бельтюкова; ОНПУ – Одеса: Інтерпрінт, 2009. – 456 с.
75. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. - 240 с.
76. Череп А. В. Розробка методичних підходів до оцінки ефективності управління конкурентноспроможністю сільськогосподарських підприємств / А. В. Череп, О. І. Гоменюк // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - № 10. - С. 114-120.
77. Шевельова С.О. Конкурентноспроможність молочного підкомплексу. Монографія / С.О. Шевельова. - Тернопіль: Збруч, 2010. - 408 с.
78. Шевченко О. О. Сучасні підходи до оцінки конкурентноспроможності підприємства / О. О. Шевченко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. - 2013. - № 4. - С. 136-139.
79. Шеховцева Л.С. Методика оценки стратегической конкурентоспособности муниципальных образований интегральный подход// Шеховцева Л.С., Степанова Ю.Р. // Вестник Балтийского федерального института им. И. Канта. - 2014. - №. 3. - С. 32-40

- 80.Шкардун В.Д. Оценка готовности предприятия к реализации маркетинговой стратегии [Текст] / В.Д. Шкардун, Т.М. Ахтямов // Маркетинг. – 2011. – № 3(58). – С. 44 – 54.
- 81.Юзьвак Л. Особливості розвитку теорії і методології сучасного управління конкурентоспроможністю підприємств / Л. Юзьвак // Галицький економічний вісник. - 2013. - № 2. - С. 94-100
- 82.Яцковий Д. В. Сучасні методики оцінки конкурентоспроможності підприємства / Д. В. Яцковий // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип. 4. - С. 183-188